

Πλάτωνος Φαίδρος

Όμως ο πρόσφατα μνημένος στη θεά των αληθινών όντων, αυτός που τότε είδε πολλά, όταν αντικρίσει ένα πρόσωπο με θεϊκή όψη ή κάποια σωματική μορφή, που να είναι καλές απεικονίσεις της γνήσιας ομορφιάς, πρώτα φρίττει και τον κυριεύει ασυναίσθητα κάποιος τρόμος, από εκείνους που ένιωσε τότε, και έπειτα, καθώς έχει στραμμένο το βλέμμα του στον όμορφο, τον σέβεται σα θεό, και αν δε φοβόταν μήπως νομίσουν ότι τον κατέχει ανεξέλεγκτη μανία, θα θυσίαζε στο νεαρό αγαπημένο του όπως σ' ένα ιερό άγαλμα και σ' ένα θεό. Και όταν αυτός δει τον αγαπημένο, του συμβαίνει μια αλλαγή, ως επακόλουθο της φρίκης που τον κατέχει, και τον πιάνει ιδρώτας και ασυνήθιστη ζέστη· γιατί, καθώς δέχεται την εκροή της ομορφιάς μέσα από τα μάτια του, θερμαίνεται εκεί απ' όπου τρέφεται το φύτρο του φτερού, και με τη θέρμανση λιώνουν όσα βρίσκονται γύρω από τη ρίζα, που από πριν είχαν σφίξει από την σκληράδα και εμπόδιζαν το φτερό να βλαστήσει και έτσι, όπως εισρέει η τροφή, εξογκώνεται και μεγαλώνει με ορμή το στέλεχος του φτερού, από τη ρίζα, μέσα σε όλη τη μορφή της ψυχής· γιατί παλιά όλη η ψυχή ήταν φτερωτή.

Με όλη τούτη, λοιπόν, την αναταραχή, η ψυχή ολόκληρη βράζει και δονείται, και, όπως ακριβώς δημιουργείται, σ' εκείνους που βγάζουν δόντια, ο πόνος γύρω από αυτά ενόσω φυτρώνουν, δηλαδή τσουξίμο και αίσθημα έντονης δυσανεξίας γύρω από τα ούλα, έτσι προκαλείται και ο πόνος που υφίσταται εκείνος που η ψυχή του αρχίζει να βγάζει φτερά· αυτή βράζει και ερεθίζεται πονώντας και ταλαιπωρείται από τη φαγούρα, την ώρα που φυτρώνουν τα φτερά της. Όταν έχει στραμμένο το βλέμμα της προς την ομορφιά του παιδιού, έρχονται από εκεί και ρέουν μέσα της μέρη της ομορφιάς –που γι' αυτό τα ονομάζουν ίμερο (μέρη που έρχονται ρέοντας), πόθο-, και η ψυχή τα δέχεται, τρέφεται και θερμαίνεται από αυτά, και ηρεμεί από τον πόνο της και γεμίζει από χαρά· όταν όμως η ψυχή χωρίσει από τον αγαπημένο και μαραθεί από τη στενοχώρια, τα ανοίγματα των περασμάτων, όπου με ορμή αρχίζει να αναπτύσσεται το φτερό, ξεραίνονται και κλείνουν, και έτσι εμποδίζουν τη βλάστηση του φτερού· και η δύναμη της ψυχής για βλάστηση, κλεισμένη μέσα με τη λαχτάρα του πόθου, αναπηδά –όπως οι αρτηρίες του αίματος, που πάλλονται με δύναμη– και εισχωρεί σε κάθε άνοιγμά της, και με τον τρόπο αυτό ολόκληρη η ψυχή γύρω-γύρω κεντρίζεται, και ταράζεται από τη μανία του οίστρου και την οδύνη· όμως πάλι, καθώς θυμάται την ομορφιά, γεμίζει από χαρά. Έχοντας μέσα της ανακατεμένα τα δύο συναισθήματα, ανησυχεί με αυτό το παράξενο πάθος, δεν ξέρει τι να κάνει και έτσι λυσσάει, και, καθώς βρίσκεται σε ένταση, δεν μπορεί ούτε τη νύχτα να κοιμηθεί, ούτε τη μέρα να μείνει σ' ένα μέρος· κατακλυσμένη από τον πόθο, τρέχει όπου νομίζει ότι θα δει εκείνον που έχει την ομορφιά· και όταν τον δει και ξεχυθεί μέσα της η λαχτάρα, ελευθερώνει τους πόρους που μέχρι τότε ήταν φραγμένοι, αναπνέει επιτέλους και σταματούν τα κεντρίσματα και οι πόνοι, και απολαμβάνει πάλι, προς το παρόν, αυτή την πιο γλυκιά ηδονή. Από τότε λοιπόν δεν αποχωρίζεται –όσο εξαρτάται από τη θέλησή της– το νεαρό, ούτε βάζει κανέναν άλλο ψηλότερα απ' αυτόν, αλλά τους ξεχνά όλους, μητέρες και αδέρφια και φίλους, αμελεί την περιουσία της και δεν τη νοιάζει που τούτη εδώ έτσι χάνεται, περιφρονεί τα καλά ήθη και τους καλούς τρόπους, για τα οποία πριν ήταν περήφανη, και είναι έτοιμη να γίνει δούλη και να κοιμάται όσο πιο κοντά την αφήνουν σ' εκείνον που ποθεί· γιατί, εκτός από το ότι λατρεύει αυτόν που έχει την ομορφιά, βρίσκει στον ίδιο το μοναδικό γιατρό για τους μεγαλύτερους πόνους. Τούτο λοιπόν το πάθος, όμορφό μου παιδί, που σε σένα απευθύνεται ο λόγος μού, οι άνθρωποι το ονομάζουν έρωτα, αλλά όταν ακούσεις πώς το ονομάζουν οι θεοί, θα γελάσεις εύλογα, επειδή είσαι νέος. Νομίζω ότι μερικοί από τους πλανόδιους ραψωδούς, που τραγουδούν τα ομηρικά έπη, αναφέρουν –από τους στίχους που δεν έχουν φανερώσει– δύο στίχους για τον Έρωτα, από τους οποίους ο ένας είναι πολύ προσβλητικός και όχι απόλυτα έμμετρος. Τον εξυμνούν, λοιπόν, με τον εξής τρόπο:

Αυτόν οι θνητοί τον ονομάζουν φτερωτό Έρωτα,

Όμως οι αθάνατοι τον λένε Πτέρωτα,

Επειδή από τη φύση του βγάζει φτερά.

Αυτά μπορεί κανείς να τα πιστέψει, μπορεί και όχι· πάντως το πάθος των ερωτευμένων και η αιτία του είναι όπως τα έχουμε πει.

Πλάτωνος, *Φαίδρος*, μελέτη-μετάφραση-σχόλια: Παναγιώτης Δόικος, εκδ. Ζήτηρος, Αθήνα 2002, σ. 273-281.